

A close-up portrait of a man with dark, wavy hair, looking directly at the camera with a slight smile. He is wearing a white shirt and has his hands clasped in front of him, resting on the body of a cello. The background is dark and out of focus. In the top left corner, there are two overlapping white circles.

**concerto
BUDAPEST**

© Raffay Zsófi

SNÉTBERGER FERENC ÉS A CONCERTO BUDAPEST

2018. MÁRCIUS 21. 19.30

MŰPA
BARTÓK BÉLA NEMZETI
HANGVERSENYTEREM

JOHN MCLAUGHLIN

Gítárverseny („Mediterrán”) – magyarországi bemutató

1. *Rhythmic*
2. *Slow & Sad*
3. *Animato*

– szünet –

DARIUS MILHAUD

Ökör a háztetőn, op. 58

SNÉTBERGER FERENC

III. rapszódia

PAUL DUKAS

A bűvészinás

Közreműködik

Snétberger Ferenc – gitár

Concerto Budapest

Vezényel

Keller András

SNÉTBERGER FERENC

Zenész család tagjaként 1957-ben Salgótarjánban született. Klasszikus zenét és jazzgitárt tanult. A gitárművész és zeneszerző ma főként improvizációs művészetének és műfajokat átlépő játékának köszönhetően ismert. Repertoárját roma hagyományai, a brazil zene és a flamenco épp úgy inspirálja, mint a klasszikus gitár és a jazz. Számos CD-felvétel őrzi munkásságát, legújabb lemeze 2017 májusában, az ECM Kiadó gondozásában látott napvilágot *Titok* címmel. Turnéi során bejárta Európát, fellépett Japánban, Koreában, Indiában és az USA-ban. 2005-ben Liszt Ferenc-díjat, 2014-ben Kossuth-díjat kapott. 2011 nyarán Felsőörsön indította el a Snétberger Zenei Tehetség Központot.

© Benkő Sándor

KELLER ANDRÁS ÉS A CONCERTO BUDAPEST

A Concerto Budapest Magyarország egyik vezető nagyzenekara, történelmi múlttal és a fiatal zenészek dinamizmusával. Nagyívű műsorszerkesztésével elkötelezetten képviseli a progresszív és sokszínű, egyedülálló repertoárt, mely a közkedvelt mesterművektől a legújabb, XXI. századi kortárs darabokig terjed. Vendégei olyan világhírű művészek, mint Gidon Kremer, Gennagyij Rozsgyesztvenszkij, Jevgenyij Koroljov, Boris Berezovsky, Isabelle Faust vagy Sir James Galway. Művészeti igazgatója 2007 óta a Liszt- és Bartók–Pásztory-díjas, érdemes művész, Keller András, a Keller Quartet alapítója. A világszerte elismert hegedűművész, karmester 2016-tól a prominens, londoni Guildhall School of Music and Drama hegedűprofesszora.

John MCLAUGHLIN Gitárverseny

Az angol John McLaughlin (1942) a jazz-zene utóbbi fél évszázados történetének egyik legnagyobb hatású alakja. A különböző zenei stílusok fúziójára törekvő muzsikos sok más mellett a jazz-rock és a világzene korszakos jelentőségű alkotója. Elhivatott, alázatos művész, aki egész életében technikája tökéletesítésére törekedett. Szinte anyanyelvi szinten sajátította el a flamenco stílust, 1979-ben már rendszeresen játszott Paco de Lucíával, majd Al Di Meolával közösen elkészítette minden idők egyik legnépszerűbb jazzalbumát (*Friday Night in San Francisco*), 1983-ban pedig a *Passion, Grace and Fire* című lemezt. A spanyol zene iránti rajongása, a flamenco stílus mély ismerete indította arra, hogy egy tradicionális felépítésű, háromtételes versenyművet írjon, melyben mindaz benne van, amit a spanyol gitármuzsika az elmúlt században az európai klasszikus zene számára adott. Debussy vagy Ravel éppúgy ott lüktet a Mediterrán-concertóban, mint Joaquín Rodrigo gitárversenye (*Concierto de Aranjuez*) vagy a latin-amerikai tánczene, illetve a szimfonikus jazz. A kompozíciót 1986-ban fejezte be, a premieren a szerző partnere a Los Angeles-i Filharmonikus Zenekar volt. Nem sokkal később, 1988-ban a Londoni Szimfonikusokkal és Michael Tilson Thomasszal vette lemezre. S hogy a darab, illetve annak pompás zenekari színei a hallgatókat mások mellett Debussy zenekari *Noktürnjeire* vagy Ravel *Spanyol rapszódia*jára emlékezteti, abban elvülhetetlen szerepe van Michael Gibbs (1937) zseniális hangszerelésének.

Darius MILHAUD Ökör a háztetőn, op. 58

Milhaud (1892–1974) fiatal korában a braziliai francia nagykövet titkáráként dolgozott. A dél-amerikai zene mély nyomot hagyott kompozíciós stílusán. „A braziliai emlékektől nem tudtam megszabadulni; szórakozásból népdalokat, tangókat, szambákat állítottam össze, még egy portugál fadót is hozzásaptam, s az egészbe úgy dolgoztam bele egy témát, hogy az a dalok között úgy tér vissza, mint egy rondóban. Ehhez a fantáziához egyébként egy jól ismert braziliai dal címét vettem kölcsön: *Ökör a háztetőn*. Arra gondoltam, hogy ez a munkám természeténél fogva megfelelne egy film aláfestésének. Jean Cocteau viszont azt javasolta, hogy csináljunk a darabból valamilyen lát-

ványosságot. Cocteau a pantomim és a balett műfaját vegyítette, s elkészítette a némajáték szövegkönyvét, amely hozzásimult a zenéhez” – emlékezett vissza Milhaud. Az 1920-ban bemutatott darab története meglehetősen szürreális lett. Az amerikai szesztitalom idejében járunk, egy bárban. Itt van a Bokszoló, a Törpe, az Elegáns dáma, egy fiús kinézetű Vörös hajú lány, a Bukméker, a Frakkos és természetesen a Pincér. Kóktélozgatás közben egyszer csak be-toppán a Rendőr. Ám úgy tűnik a rajtaütés nem sikerül, mert a bár egy szem-pillantás alatt tejcsarnokká változik. A Rendőr először nem akar hinni a szemé-nek, majd belekortyol a friss tejbe és táncolni kezd. A Bárpincér leereszti a plafonról a ventillátort, ami lefejezi a Rendőrt; a koponyát egy tálcára helyezi és a Vörös hajú lány – mint Salome Richard Strauss operájából – táncolni kezd vele. A többiek követik a példáját, majd szépen távoznak. Csak a Pincér marad a bárban, feléleszti a lefejezett Rendőrt, és átnyújtja az éjszakai mulatozás ha-talmas számláját. A morbid-fantasztikus történet és könnyed hangvételű mu-zsika együttese leginkább egy álomjelenethez hasonlít, s ki-ki vérmérséklete szerint eldöntheti, hogy inkább felébred vagy továbbalszik.

SNÉTBERGER Ferenc III. rapszódia

A rögtönzésen, improvizáción alapuló – vagy legalábbis annak illúzióját keltő – kompozíciókat sokféle névvel illették, illetik a klasszikus zenében. A capriccio, a fantázia vagy az impromptu mellett a 19. században népszerűvé váló rap-szódia esetében a műfaji elnevezés gyakran már nemcsak a darab szerkeze-ti kötetlenségére, hanem zenei anyagának népzenei eredetére is utalt. Liszt Ferenc vagy Bartók Béla rapszódiaiban a népies műdal, a cigányzene vagy a parasztzene jelenléte különösen meghatározó, de igen jellemző, hogy a kü-lönböző népek zenéje milyen gyakran rapszódiaiként jelent meg a hangver-senytermek kínálatában. Népszerű darab lett Hugo Alfván *Svéd rapszódiaja*, Emmanuel Chabrier *Spanyol rapszódiaja*, George Enescu *Román rapszódiaja*, Edward German *Walesi rapszódiaja* vagy a jazz korai korszakában alkotó James P. Johnson *Yamekraw* című *Néger rapszódiaja*. És persze ehhez a „műfaji vonu-lathoz” sorolhatjuk Gershwin jazz és blues elemekből építkező *Kék rapszód-iáját* is. Amikor Snétberger Ferenc szimfonikus zenekarra és szólóhangszerre

írt hangversenytermi darabot, tulajdonképpen kézenfekvő módon esett a választása a rapszódiaira, hiszen mindazok a hatások, melyek sajátos zenei világát jellemzik – a jazztól a latin zenén át a népzeneig és a cigányzenéig – ebben a műfajban természetes módon léphetnek kapcsolatba egymással. A *III. rapszódia* elsőként 2017-ben, a Concerto Budapest Premier-sorozatában hangzott el.

Paul DUKAS A bűvészinas

Az önálló műfajjá váló zenekari scherzónak – mely éppúgy helyettesíthette egy koncerten a szimfonikus költeményt, mint a koncertnyitányt – valóságos reneszánsza lett a 19. század utolsó harmadában és a századfordulón. Mások mellett Goldmark Károly, Anatol Ljadov, Edouard Lalo, Antonin Dvořák, Szergej Rachmaninov írt scherzo feliratú egytételes zenekari darabot. Ebbe a sorba illeszkedik Paul Dukas (1865-1935) szimfonikus zenekari scherzója is. Az 1897-ben keletkezett darabot a párizsi bemutatóján a zeneszerző vezényelte. A *bűvészinas* persze legalább annyira tekinthető szimfonikus költeménynek, mint scherzónak, zenei eseménytörténete egybeesik Goethe azonos című balladájának cselekményével. Egy varázsló (vagy csak bűvész?) távozik otthonról. Otthon hagyja inasát, aki azt hiszi, hogy már mindent ellesett mesterétől. Nosza, ki is próbálja varázstudományát. Megparancsolja a seprűnek, hogy hordjon vizet a fürdőkádba. A seprű serényen dolgozik, csak hogy a bűvésztanonc elfelejti a seprűt leállító varázsigét, így az rendületlenül dolgozik tovább, míg a víz elönti a szobát. Az öreg varázsló éppen idejében ér haza, hogy megoldja a helyzetet. Ha a 19. századi scherzónak két altípusa létezik, a bűbajos tündér-scherzo (Mendelssohn) és a groteszk ördögi (például Charles-Valentin Alkan beszédes című *Diabolikus scherzója*, 1857-ből), akkor Dukas műve egyértelműen az utóbbihoz tartozik. Ráadásul ördögien ravasz is, hiszen egy világ darabokra hullását, a rend káosszá transzformálódását mutatja be oly módon, hogy zeneileg hallatlanul egységesnek, már-már homogénnek tűnik. Még a scherzók tradicionális, középső formaszakasza, a trió sem különül el élesen a kompozíció alapkarakterétől.

Szöveg: Molnár Szabolcs

CONCERT WITH FERENC SNÉTBERGER

MCLAUGHLIN Guitar Concerto – Hungarian premiere

MILHAUD Le Bœuf sur le toit, Op.58

SNÉTBERGER Rhapsody No.3

DUKAS The Sorcerer's Apprentice

Featuring **Ferenc Snétberger** guitar

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor **András Keller**

Ferenc Snétberger and French music feature on the programme of the concert where this exemplary guitarist and humanist is in the spotlight of the performance of two works. Firstly it is the turn of the 'Mediterranean' guitar concerto by the great British guitarist and composer John McLaughlin with orchestral accompaniment. This is the Hungary premiere of the piece written in the mid-1980s. This is followed by Ferenc Snétberger performing his own Rhapsody No. 3, evoking his own musical world in which the Roma tradition, classical music training, flamenco and jazz influences are all interwoven. The first part of the concert, French, and partly Brazilian, music is represented by Darius Milhaud's popular and amusing orchestral piece, Le Bœuf sur le toit (The Ox on the Roof), since the title of the work references an old Brazilian tango. While Jean Cocteau and Charlie Chaplin can be associated with the work of Milhaud, the symphonic scherzo, The Sorcerer's Apprentice, by Paul Dukas derives from Goethe. The composition, which had its world premiere in 1897, evokes the Goethe ballad from exactly a century earlier, and in it the sorcerer's apprentice who brings the magic broom to life but then is incapable of stopping it.

www.concertobudapest.hu

